

Tveta friskola ekonomisk förening

Org.nr. 769633-1367

hanserik@karagarden.se

Beslut efter uppföljning av förskoleklass och grundskola

efter förstagångstillsyn i Tveta friskola
belägen i Säffle kommun

Uppföljning av tillsyn i Tvetå friskola

Skolinspektionen genomförde en förstagångstillsyn av Tvetå Friskola med huvudman Tvetå friskola ekonomisk förening den 22-23 maj 2018 (Dnr 44-2018:186). Skolinspektionen fattade den 2 juli 2018 beslut efter förstagångstillsynen, där huvudmannen förelades att åtgärda konstaterade brister inom områdena *Trygghet, studiero och kränkande behandling, Förutsättningar för lärande och trygghet och för utbildningen vid skolenheten, Styrning och utveckling av verksamheten samt Utveckling av utbildningen vid skolenheten*. Skolinspektionen har nu gjort en uppföljning av de brister som framkom i beslutet.

Uppföljningen bygger på en redovisning av vidtagna åtgärder som huvudmannen inkom med den 28 oktober 2018 samt de uppgifter som framkom vid Skolinspektionens uppföljningsbesök i verksamheten den 20-21 november 2018.

Vid uppföljningsbesöket intervjuade Skolinspektionen en elevgrupp med representanter från årskurserna 3-6. Även lärare, elevhälsa, tillförordnad rektor (t.f. rektor) och representanter från styrelsen intervjuades. Skolinspektionen gjorde också verksamhetsbesök.

Skolinspektionens beslut

Vid uppföljning av tidigare beslut konstaterar Skolinspektionen att huvudmannen inte avhjälpt samtliga påtalade brister och att det tillkommit en ny brist. Skolinspektionen förutsätter att huvudmannen skyndsamt vidtar åtgärder för att avhjälpa de kvarstående bristerna liksom den nya bristen.

Skolinspektionen avslutar tillsynen avseende de brister som har avhjälpts.

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Tvetå friskola ekonomisk förening med organisationsnummer 769633-1367 att senast den **10 maj 2019** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristerna avhjälpas på annat sätt.

Förutsättningar för lärande och trygghet och för utbildningen vid skolenheten

Kvarvarande brister

Skolinspektionen konstaterar att Tvetå friskola inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)

- Huvudmannen ser till att det på grundskoleenheterna finns tillgång till personal med sådan kompetens, så att elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. (2 kap. 25 § skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Huvudmannen ser till att det på grundskolenheten finns tillgång till skolbibliotek, som kan användas för att stödja elevernas lärande och utveckling. (2 kap. 36 § skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att elevhälsan främst används förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.
- Huvudmannen ska se till att det finns tillgång till en studie- och yrkesorienterad verksamhet som tillgodoser elevernas behov av vägledning inför elevernas val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet.
- Huvudmannen ska se till att tillgång till skolbiblioteket finns tillgängligt och att det används för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling.

Ny brist

Skolinspektionen konstaterar att Tveta friskola inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Det bedrivs ett aktivt och medvetet värdegrundsarbete för att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet. (Lgr 11,1. Skolans värdegrunds och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, God miljö för utveckling och lärande, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att det på skolan bedrivs aktivt och medvetet värdegrundsarbete för att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet.

Avhjälpta brister

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut efter förstagångstillsyn att Tveta friskola ekonomisk förening inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)
- Huvudmannen tar emot anmälningar från rektorer om angivna kränkningar mot elever, utreder skyndsamt omständigheterna kring de angivna kränkningarna och vidtar i förekommande fall de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra

kränkande behandling i framtiden. (6 kap. 10 § skollagen)

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4-6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Inriktningen för huvudmannens kvalitetsarbete är att de nationella mål och krav som anges i styrdokumentet uppfylls. (4 kap. 3 och 5 §§ skollagen)
- Huvudmannen följer upp resultat inom utbildningen, och dokumenterar denna uppföljning. (4 kap. 2 och 6 §§ skollagen)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar huvudmannen om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 3 och 6 §§ skollagen)
- Huvudmannen planerat för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 3 och 6-7 §§ skollagen)

Föreläggande

Motivering till bedömning av kvarvarande brister

Skolinspektionens tidigare beslut

Skolinspektionen beslutade den 2 juli 2018 att förelägga huvudmannen att senast den 26 oktober 2018 vidta åtgärder för att bland annat avhjälpa brister i elevhälsans arbete, tillgången till studie- och yrkesvägledning liksom tillgången till skolbibliotek. Vid tillsynen konstaterade Skolinspektionen att elevhälsan inte användes främst för förebyggande och hälsofrämjande arbete. Elevhälsans olika funktioner arbetade främst åtgärdande med insatser på individnivå utifrån redan uppkomna behov istället för att främst arbeta med förebyggande och hälsofrämjande insatser. Vidare konstaterade Skolinspektionen att huvudmannen inte såg till att eleverna hade tillräcklig tillgång till studie- och yrkesvägledning. Eleverna gavs inte någon studie- och yrkesvägledning då det inte var någon person som fått i uppdrag att informera eleverna om dessa delar. Skolinspektionen konstaterade också att det inte fanns tillgång till ett skolbibliotek för att stödja elevernas lärande och utveckling. På skolan fanns ett rum med böcker som använts som bibliotek då skolan var en kommunal verksamhet. Skolan hade inte investerat i ny adekvat litteratur och det gamla biblioteket hade inte blivit gallrat på många år. Rummet där biblioteket var beläget användes till största del som lärarrum. En gång i månaden kom en bokbuss till skolan som eleverna fick gå till och låna böcker, vilket var frivilligt för eleverna.

Huvudmannens redovisade åtgärder

Den 28 oktober 2018 inkom huvudmannen med en redovisning av vidtagna åtgärder. I denna redovisning skriver styrelsen att arbetet med att åtgärda bristerna skett inom olika områden. I huvudmannens redovisade åtgärder under rubriken *Förutsättningar för lärande och trygghet* beskrivs också att personalen från lågstadiet och fritids har fått utbildning inom "Rörelse i skolan". Från och med den 5 november har alla skoldagar inletts med gemensam rörelseaktivitet i 15 minuter. Vidare beskrivs att det tillsatts elevassistenter och resurspersonal i alla klasser efter behov för att främja en lugn start på höstterminen. Det finns genom elevhälsan, från och med september 2018, tillgång till extra stöd för elever med läs- och skrivsvårigheter. Specialpedagogen har hållit i föreläsningar för hela personalen. Vidare beskrivs att uppdraget kring studie- och yrkesvägledning getts till t.f. rektor under höstterminen 2018 samt att skolans bibliotek är flyttat och håller på att utvecklas för att vara ett stöd i elevernas lärande. Därtill står beskrivet att det finns boklådor i klassrummet samt att bokbussen kommer och besöker skolan regelbundet. Uppdraget att utveckla skolbiblioteket beskrivs ligga på rektor. Styrelsen började rekrytera ny rektor till verksamheten i september 2018, då den tidigare rektorns anställning avslutats under höstterminen 2018.

*Skolinspektionens bedömning vid uppföljning av tillsynen**Elevhälsan används inte främst förebyggande och hälsofrämjande*

Skolinspektionens bedömning är att det fortsatt finns brister i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Elevhälsan används inte främst för förebyggande och hälsofrämjande arbete. Skolinspektionens utredning visar att elevhälsan främst arbetar åtgärdande med insatser på individnivå och inte har haft förutsättningar att kunna arbeta med förebyggande och hälsofrämjande insatser. Enligt skollagen ska elevhälsans samtliga kompetenser, som en samlad resurs användas i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet. I de insatserna ska skolans samtliga elever omfattas. Det är av stor vikt att elevhälsan arbetar förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Enligt skollagen ska det för eleverna i förskoleklassen och grundskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 276) anges bland annat följande. Arbetet med elevhälsa bör i stor utsträckning vara förebyggande och ha en hälsofrämjande inriktning. Arbetet med elevhälsa förutsätter vidare en hög grad av samverkan mellan elevhälsans

personal och övriga personalgrupper samt att det finns kompetens att tillgå för detta arbete. Det är också angeläget att samverkan sker med övrig hälso- och sjukvård samt med socialtjänsten. I det individuellt inriktade arbetet har elevhälsan ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör elevernas arbetsmiljö, skolans värdegrund som t.ex. arbetet mot kränkande behandling och undervisningen om tobak, alkohol och andra droger och övrig livsstilsrelaterad ohälsa, jämställdhet samt sex- och samlevnadsundervisning m.m. Elevhälsan har ett särskilt ansvar för att bevaka att skolan bidrar till att skapa goda och trygga uppväxtvillkor.

Vid intervju med elevhälsans representanter vid uppföljningsbesöket uppger skolsköterskan att det är svårt att arbeta förebyggande då hens tillgång till tid med lärare och klasser är begränsad då skolsköterskan bara är på skolan var fjortonde dag. Skolsköterskan säger att hen således främst arbetar med uppdraget som ryms inom hälso- och sjukvårdslagen då tiden inte räcker till andra uppdrag. Elevhälsans representanter uppger att de inte har så mycket gemensam tid, som samlad resurs, som de hade önskat. De uppger vidare att de därför mestadels ägnar sig åt individärenden och inte arbetar så förebyggande och främjande som de skulle vilja.

Vidare framkommer i intervjuer med elever och personal på skolan att det under tiden för besöket och sedan höstterminen 2017 saknats kurator på skolan. Vid intervju med t.f. rektor bekräftas att det saknas fulltalig elevhälsa men att det den 1 januari 2019 tillkommer en kombinerad rektors- och kuratorstjänst. Rektorn berättar att de även har planer på att utöka kuratorsinsatser kring elevsamtal vid behov. Rektor berättar vidare att elevhälsan delvis arbetar mer förebyggande nu än tidigare och att skolpsykologen sitter med på elevhälsans möten en gång per månad.

Huvudmannen ser inte till att det finns tillgång till studie- och yrkesvägledning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen fortsatt inte ser till att eleverna har tillräcklig tillgång till studie- och yrkesvägledning. Av utredningen framgår att eleverna har ett behov av studie- och yrkesvägledning som inte har tillgodosetts. Bland annat framkommer det genom att flera av eleverna i årskurs 6 uttrycker osäkerhet kring vem de ska prata med gällande språkval och meritpoäng. Det är inte heller någon personal som har uppdraget att ha studie- och yrkesvägledning med eleverna. Om inte eleverna ges tillräcklig studie- och yrkesvägledning riskerar eleverna att inte göra rätt val under sin utbildning. Skolinspektionen vill påpeka att det inte är tillräckligt att huvudmannen ser till att avhjälpa denna brist till sommaren. Bristen ska avhjälpas snarast och vara avhjälpd senast det datum som anges ovan.

Enligt skollagen ska eleverna i grundskolan ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning.

Enligt läroplanen har rektorn ett särskilt ansvar för att studie- och yrkesvägledningen organiseras så att eleverna får information och vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför val av framtida utbildning och yrke.

Vid Skolinspektionens förra besök i maj 2018 uppgav dåvarande rektor i intervju att rekrytering av studie- och yrkesvägledare pågick och skulle finnas på plats till efterföljande läsår. I huvudmannens redovisning av åtgärder som skickats till Skolinspektionen anges att det är t.f. rektorn som har fått uppdraget som studie- och yrkesvägledare under höstterminen 2018.

Vid intervju med elever i årskurs 5 och 6 vid uppföljningsbesöket framkommer att det inte är någon vuxen på skolan som pratat med eleverna om språkval eller framtida yrken. En elev uttrycker att hen har ett vagt minne av att någon diskuterat språkvalet, men tillägger att det inte var mycket information och inte denna termin. Eleverna berättar vidare att de inte vet vem de ska prata med om de har frågor gällande till exempel språkval, betyg och meritpoäng.

Av intervjuer med rektor och huvudman vid uppföljningsbesöket framkommer att studie- och yrkesvägledning för eleverna inte finns på skolan, att varken t.f. rektor eller annan personal på skolan har det uppdraget och att den här funktionen inte heller har funnits någon gång sedan skolan startade läsåret 2017/18. T.f. rektor säger att planen framgent är att den funktionen ska finnas till sommaren 2019.

Huvudmannen ser inte till att det finns tillgång till ett skolbibliotek som kan stödja eleverna i deras lärande och utveckling

Skolinspektionen bedömer att det för eleverna på Tveta friskola fortfarande inte finns tillgång till ett skolbibliotek som stödjer elevernas lärande och utveckling. Av utredningen framgår att det rum som skolan kallar för bibliotek sedan Skolinspektionens förra besök är flyttat till ett annat, mer tillgängligt rum i skolans lokaler. De inköp av böcker som skett till biblioteket därefter avser faktaböcker till årskurs 1 som lärare och elever går och hämtar ibland. Även nu kommer bokbussen och besöker skolan regelbundet och det är frivilligt för eleverna att gå dit och låna böcker. Det finns även boklådor i klassrummen. Utredningen visar att skolbiblioteket inte ingår i skolans pedagogiska verksamhet även om det händer att elever, mer frekvent än tidigare, sitter i rummet för att läsa. Skolinspektionen bedömer sammantaget att huvudmannen inte vidtagit tillräckliga åtgärder för att skolbiblioteket ska anses fylla funktionen som skolbibliotek, det har till exempel fortfarande inte tillräckligt adekvat litteratur för verksamheten, och biblioteket ingår inte i skolans pedagogiska verksamhet. Att huvudmannen framgent planerar att gallra och utöka bokbeståndet samt att biblioteket planeras att byggas ut, anser inte Skolinspektionen vara tillräckligt för att anse bristen vara avhjälp.

Enligt skollagen ska eleverna i grundskolan ha tillgång till skolbibliotek. Rektorn har enligt läroplanen ett särskilt ansvar för att skolbiblioteket används som en del i undervisningen och för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens. Enligt förarbetena till skollagen brukar med skolbibliotek vanligen avses en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande (prop. 2009/10:165, s. 284).

Vid intervjuer med eleverna vid uppföljningsbesöket framkommer att eleverna i större utsträckning än tidigare går till det rum med böcker som skolan kallar bibliotek, och lånar böcker eller sitter och läser. Vidare säger eleverna att de har läxhjälp i biblioteket ibland och att det händer att de använder biblioteket som grupprum när de har ämnet musik. Vi lånar inte faktaböcker där och biblioteket används inte i undervisningen på något annat sätt, säger eleverna. Eleverna berättar vidare att när bokbussen kommer så går de och lånar böcker om de vill. De får själva bestämma vilka böcker de vill läsa.

Vid intervju med lärare bekräftas att skolbiblioteket har flyttats ut från det rum det tidigare befann sig i till ett annat mer tillgängligt rum. Lärarna tror inte biblioteket är gallrat men berättar att det köpts in faktaböcker till årskurs 1 som placerats i biblioteket, som elever och lärare går och lånar ibland. Vidare berättar lärarna att de fått i uppmaning att använda skolbiblioteket pedagogiskt men att de inte vet hur de ska göra det. Vi borde använda det som en pedagogisk resurs, men vi har inte tagit på oss att göra det och inte heller fått tillräckliga förutsättningar från huvudmannen för att kunna göra det, säger lärarna.

Vid intervju med elevhälsan framkommer att de inte vet om någon har ansvar för skolbiblioteket eller om det gallrats eller gjorts nyinköp. De ser att några elever går dit mer frekvent än tidigare och att det är tillgängligt på ett annat sätt än tidigare, vilket elevhälsan upplever som positivt. Både elevhälsan och t.f. rektor säger i intervju att det finns planer på att renovera den våning där biblioteket är för att skapa mer plats och utöka kapaciteten. T.f. rektor säger vidare att biblioteket idag används på det sätt att elever kommer dit och tittar, inte som en pedagogisk resurs för lärare.

Motivering till föreläggande som ingripande

Tveta friskola ekonomisk förening med organisationsnummer 769633-1367 uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Tveta friskola ekonomisk förening föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Motivering till bedömning av ny brist

Det bedrivs inte ett aktivt och medvetet värdegrundsarbete för att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet.

Skolinspektionen bedömer att det inte bedrivs ett aktivt och medvetet värdegrundsarbete vid skolenheten. Skolinspektionens utredning visar att det under höstterminen 2017 bedrevs ett aktivt värdegrundsarbete genom den dåvarande kuratorn, men att det värdegrundsarbetet inte fortsatt efter höstterminen 2017 då kuratorn inte längre var i tjänst. Det har under pågående läsår inte heller påbörjats något aktivt och medvetet värdegrundsarbete. Att Tveta friskola inte har ett gemensamt värdegrundsarbete för att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet strider mot författningarnas krav.

Skolan har enligt läroplanen i uppdrag att förmedla och förankra grundläggande värden och främja elevernas lärande för att därigenom förbereda dem för att leva och verka i samhället. Enligt läroplanen slår skollagen (2010:800) fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö.

Eleverna berättar i intervju vid uppföljningsbesöket att det värdegrundsarbete den tidigare kuratorn bedrivit bland annat handlade om barnens rätt. Vidare säger eleverna att det idag inte bedrivs något värdegrundsarbete vilket också lärarna bekräftar i intervju. Något värdegrundsarbete har inte heller bedrivits på skolenheten sedan höstterminen 2017 då den dåvarande kuratorn gick ur tjänst, säger lärarna. Lärarna berättar att de önskar ett gemensamt värdegrundsarbete. T.f. rektor har inte heller velat att det ska startas upp något sådant gemensamt arbete förrän en ny rektor är på plats, säger lärarna.

Vid intervju med elevhälsan framkommer att ett gemensamt värdegrundsarbete saknas. Elevhälsans representanter förväntar sig att den nya kuratorn som kommer till skolan ska ta tag i värdegrundsarbetet på nytt. Vid intervju med huvudman framkommer att de vill att den nya rektorn, som börjar 1 januari 2019, ska vara den som formar det nya värdegrundsarbetet.

Motivering till föreläggande som ingripande

Tveta friskola ekonomisk förening med organisationsnummer 769633-1367 uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Tveta friskola ekonomisk förening föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Avhjälpna brister

Det har vid uppföljningen av förstagångstillsynen inte framkommit annat än att Tveta friskola ekonomisk förening avhjälpit bristerna under nedanstående områden. Bedömningen görs utifrån huvudmannens skriftliga redovisning och de uppgifter som framkommit vid uppföljningsbesöket.

- Trygghet, studiero och kränkande behandling
- Styrning och utveckling av verksamheten
- Utveckling av utbildningen vid skolenheten

I ärendets slutliga handläggning har utredare Kjell Ahlgren och enhetsjurist Elisabeth Fogelberg medverkat.

På Skolinspektionens vägnar

X Claes Börjesson

Beslutsfattare
Signerat av: Claes Börjesson

X Johanna Svedberg

Föredragande/Utredare
Signerat av: Johanna Svedberg

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens förstagångstillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Tveta friskola ekonomisk förening

Bilaga 1: Fakta om Tvetta friskola ekonomisk förening

Tvetta Friskola är en fristående skola i Säffle kommun. Skolan har enligt Skolinspektionens beslut den 14 februari 2017 (dnr 34-2016:8670) godkännande att bedriva förskoleklass, grundskola årskurserna 1-6 och fritidshem. Huvudman för Tvetta friskola är Tvetta friskola ekonomisk förening med organisationsnummer 769633-1367.

Verksamheten vid Tvetta Friskola startade läsåret 2017/18. På skolan går, enligt uppgift från rektor, 63 elever. Verksamheten omfattar vid tidpunkten för Skolinspektionens tillsynsbesök förskoleklass och grundskola årskurserna 1-6 samt fritidshem.